Ministerstvo vnitra

Více než jen Sbírka právních předpisů ÚSC:

Jak data, automatizace a AI otevírají nové možnosti veřejné správy

JUDr. Jakub Joklík, vedoucí oddělení dozoru nad normotvorbou obcí

Mgr. Lucie Buřičová, vrchní ministerský rada

Od digitalizace k práci s daty

Sbírka právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů.

- Sbírka je centrálním informačním systémem pro zveřejňování právních předpisů a dalších aktů. Výkon role správce Sbírky přísluší Ministerstvu vnitra.
- Digitalizace procesu vyhlašování právních předpisů vedla po tzv. přechodném období k vytvoření centrálního a uceleného přehledu právních předpisů územních samosprávných celků.
- Nyní data využíváme při rozvoji systému a hledáme možnosti jejich využití pro analýzy, automatizaci a podporu rozhodování, které vedou ke změně celých procesů a nastavení informovanějšího a kvalitnějšího výkonu veřejné správy.
- **Prvním krokem bylo dostat právní předpisy na jedno místo, dalším krokem je využití informací, které můžeme z dat získat, využití příležitosti změnit způsob, jakým veřejná správa pracuje, a co můžeme dělat lépe.**

Výchozí stav

Rozsah vykonávané agendy.

- Sbírka není pouhým nástrojem pro zveřejňování, nýbrž představuje rozsáhlý veřejný informační systém s vysokým objemem zpracovávaných podání.

téměř 80 tisíc zpracovaných podání za necelých 5 let	více než 6 tisíc publikujících subjektů	více než 35 pracovníků zapojených do posuzování podání napříč Sbírkou

- Mimo textů právních předpisů máme na jednom místě k dispozici i vazby mezi nimi, metadata a interní informace z metodické a dozorové činnosti.
- **Propojením těchto informací nám umožňuje sledovat komplexní souvislosti, které z jednotlivého předpisu nevyčteme – např. vývoj právní regulace nebo oblasti, které vyžadují metodickou podporu.**

Nutnost změny přístupu k výkonu agendy

Mění se možnosti, a proto musíme průběžně přehodnocovat, zda a jak je využíváme.

- **Prostředí kolem nás se výrazně mění, můžeme v něm svou práci dělat stejným způsobem jako před deseti lety?**
- **Samotná digitalizace nestačí.** Elektronizace stávajících procesů automaticky neznamená, že využíváme její potenciál naplno. Data nám pomohou vidět širší souvislosti a aktivně vyhledávat problémy, určovat priority a cílit metodickou podporu.
- **Zrychlující se technologický vývoj** přináší nové možnosti automatizace, analýzy dat a využití umělé inteligence. **Ale je na nás, jak a jestli je využijeme.**
- **AI a nové technologie se stávají součástí pracovního prostředí.** Veřejná správa potřebuje hledat způsoby jejího smysluplného, bezpečného a hospodárného využití.

Nové technologie

Nápad začíná u člověka a dostupné technologie mu pomohou uskutečnit konkrétní změnu.

- Měnit přístup úřadů můžeme nejen díky získaným datům, ale rovněž díky novým technologiím, které jsme dříve neměli k dispozici, **a lidem, kteří jsou ochotni se na změně podílet.**
- **AI není trendy vlna,** nýbrž se stává součástí každodenního pracovního prostředí. **Nejde o to zavádět AI za každou cenu. Jde o to sledovat technologický vývoj, být otevřený novým metodám a nepřehlédnout příležitosti, které mohou veřejné správě pomoci pracovat lépe. Největší přínos vzniká kombinací pravidel, datové analytiky, automatizace a AI.**
- Pokud máme opakující se problém, rutinní činnost nebo nevyužitou příležitost, **lze díky novým technologiím navrhnout a ověřit řešení a převést nápad do praxe, a to v zásadě s nulovými náklady.**

Od teorie ke konkrétním výsledkům

Konkrétní úlohy, vlastní řešení a zkušenosti z praxe při výkonu role správce Sbírky.

- Díky využití a nasazení AI a nových nástrojů, přinášíme změnu, kterou dokážeme přinést do každodenní práce:
  - **efektivnější správa a kontrola kvality,**
  - **aktivní vyhledávání problémů,**
  - **zdroj informací.**
- Využili jsme jazykové modely Claude a ChatGPT (neplacené verze) a vysokoúrovňový programovací jazyk Python, v rámci něhož je automaticky zpracován obsah jednotlivých souborů i detail podání ve Sbírce; **současně byly jazykovým modelům poskytnuty „jen“ veřejně dostupná data ze Sbírky.**

Efektivnější správa a kontrola kvality

Důvěryhodnost veřejné služby začíná kvalitou zveřejněných dat.

- **Za úplnost a správnost** obsahu právního předpisu vyhlášeného ve Sbírce (včetně jeho metadat) **odpovídá vkladatel;** významná část podání však obsahuje **chybně uvedená metadata či nedostatky přímo v samotném obsahu právního předpisu.**

- **Kontrola správce Sbírky** nad obsahem není jen administrativní činností, stává se **předpokladem pro další rozvoj práce s daty.** Efektivní správa informačního systému tak neznamená pouze jeho provozuschopnost, ale také aktivní péči o kvalitu dat a aktivní vyhledávání a odstraňování nedostatků.

- Pro další využití musí být data úplná, správná a aktuální:
  - **Kvalita ovlivňuje vyhledávání i analýzy.** Chybné nebo neúplné údaje mohou zkreslit výsledky vyhledávání, srovnání i následné závěry.
  - **Zveřejněná data využívají i další uživatelé.** Veřejnost, odborníci i média mohou údaje přebírat a dále zpracovávat. Chyba se tak může promítnout i do dalších výstupů.
  - **Spolehlivost dat podporuje důvěru ve službu.** Nedostatky mohou oslabit důvěru v poskytované informace i ve způsob správy systému a mohou negativně ovlivnit vnímání činnosti Ministerstva vnitra jako správce systému.

Efektivnější správa a kontrola kvality

Automatizace rutinní činnosti.

- V případě Sbírky je doposud nastaven dvouúrovňový kontrolní proces – princip „4 očí“ (zpracování zaměstnancem + schválení vedoucím); **takto jsou každoročně posuzovány tisíce podání; z hlediska kontroly metadat a zjevných nedostatků co do obsahu právního předpisu se jedná o činnost vhodnou pro automatizaci.**
- Aktuálně ve fázi testování – **systematická kontrola správnosti posuzování automatizovanými nástroji:**
  - posuzování souladu vyplněných metadat s vlastním obsahem právního předpisu,
  - duplicitní podání zveřejňovaná ve Sbírce,
  - posuzování úplnosti zveřejňovaného právního předpisu (chybějící přílohy apod.)
- **Automatizace vede k systematické kontrole a vyšší pravděpodobnosti odhalení chyb; stejné kontrolní pravidlo je aplikováno na všechny vklady jednotným způsobem.**
- **Možnost provedení opakované kontroly kdykoliv nad celým datovým souborem.**

Aktivní vyhledávání problémů

Od čekání na podnět k proaktivnímu přístupu.

- Automatizované prohledávání webových stránek obcí a porovnávání nalezených právních předpisů s obsahem Sbírky. Systém vytipuje možné nesrovnalosti, které následně ověří odborný pracovník – **jedná se o novou formu metodické pomoci, kterou úřad dříve neposkytoval.**
- Vytipování obcí s nízkým počtem právních předpisů; prvotní **vzorek 41 obcí**, u kterých bylo zjištěno:
  - že **cca 20 % zveřejňuje své právní předpisy i po roce 2022 na své úřední desce** (nikoli ve Sbírce),
  - že **cca 10 %** vybírá místní poplatek na základě OZV, která již ze zákona pozbyla platnosti.
- **Přínos: Úřad může odhalovat i případy, na které by při běžném zpracování příchozí agendy nemusel narazit, a cíleněji pomáhat obcím.**

Aktivní vyhledávání problémů

Od plošného informování k prevenci konkrétních problémů.

- Identifikace obcí, jejichž předpisů se dotýká legislativní změna.
- Cílené oslovení dotčených obcí s metodickou informací a doporučeným postupem.
- Včasná prevence chyb a nesouladu místo následného řešení vzniklých problémů.
- **Přínos: Metodická podpora ve správný čas tam, kde je skutečně potřeba.** V minulém roce nabyla účinnosti novela zákona o pyrotechnice, která se dotkla možnosti obcí regulovat prostřednictvím OZV užívání pyrotechniky – MV tak mohlo s předstihem cíleně informovat ty obce, které na svém území regulaci pyrotechniky měly, a na nutnost přizpůsobit se nové legislativě.

Zdroj informací

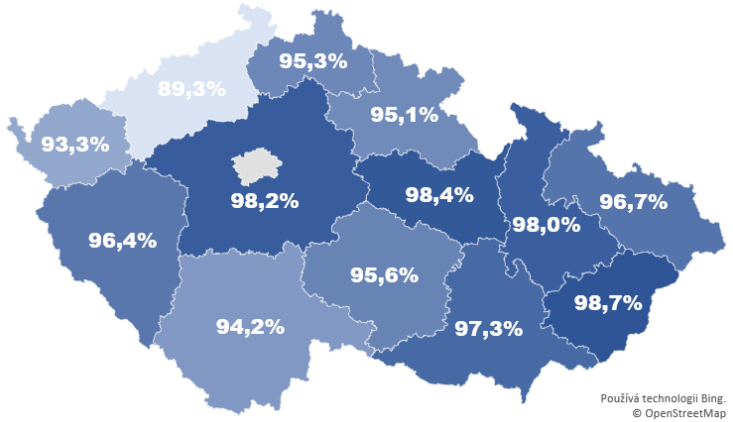
Vyhodnocení využití metodických nástrojů – jak obce využívají vzory pro tvorbu OZV.

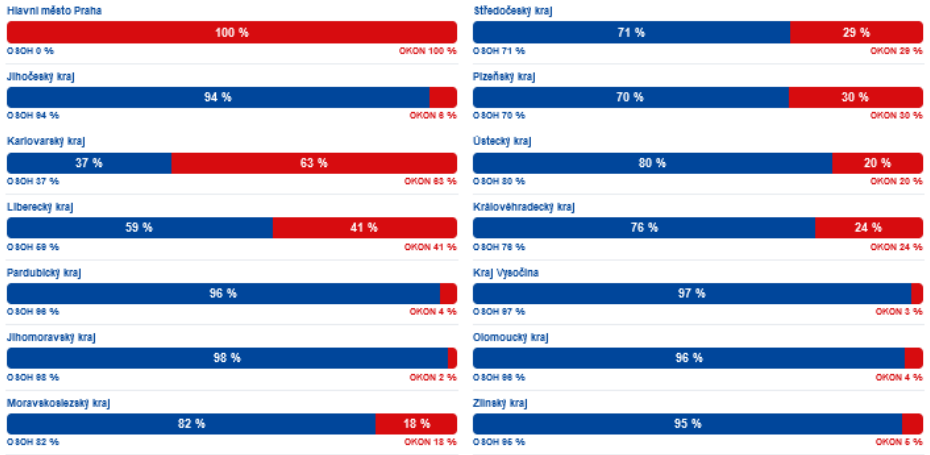
- Již dříve zjištění problematických oblastí a implementace interaktivních formulářů, které měly za cíl snížení nezákonnosti a potřeby metodických zásahů, nyní lze implementaci ověřit na základě měřitelných výsledků.
- Analýza dokumentů a rozlišení znaků odpovídajících jednotlivým typům vzorů: interaktivní vzor, neinteraktivní vzor, použití vzoru nelze spolehlivě určit, vlastní vzor obce.
- **Využití vzoru OZV o místním poplatku za obecní systém odpadového hospodářství – po spuštění interaktivního vzoru je tento vzor využit minimálně u 65 % OZV, 15 % využívá neinteraktivní vzor, u 10 % nelze určit a 10 % si tvoří OZV samo; tzn. minimálně 80 % OZV vzniká za použití metodických materiálů MV.**
- **Před spuštěním interaktivního vzoru byla metodická pomoc MV zachycena u 46 % OZV.**

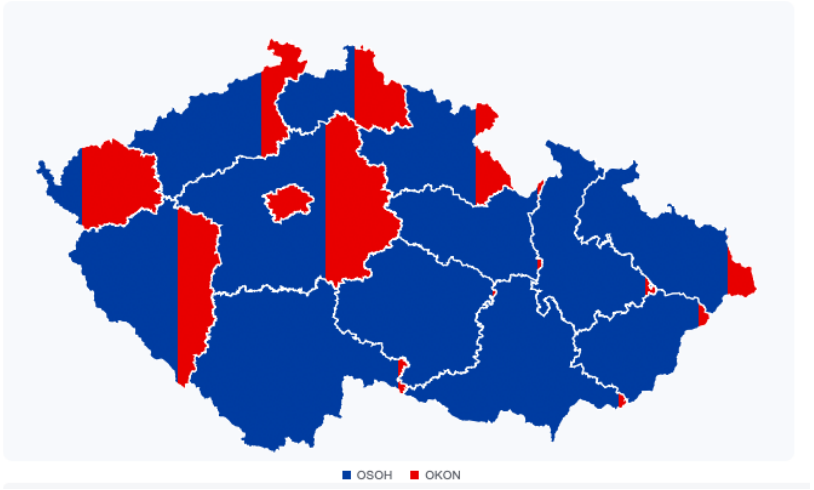
Zdroj informací

Využívání místních poplatků za komunální odpad obcemi.

- Podíl obcí v jednotlivých krajích se zavedeným poplatkem za komunální odpad.
- Podíl jednotlivých typů poplatků v jednotlivých krajích – poplatek za obecní systém odpadového hospodářství (OSOH) a poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci (OKON).

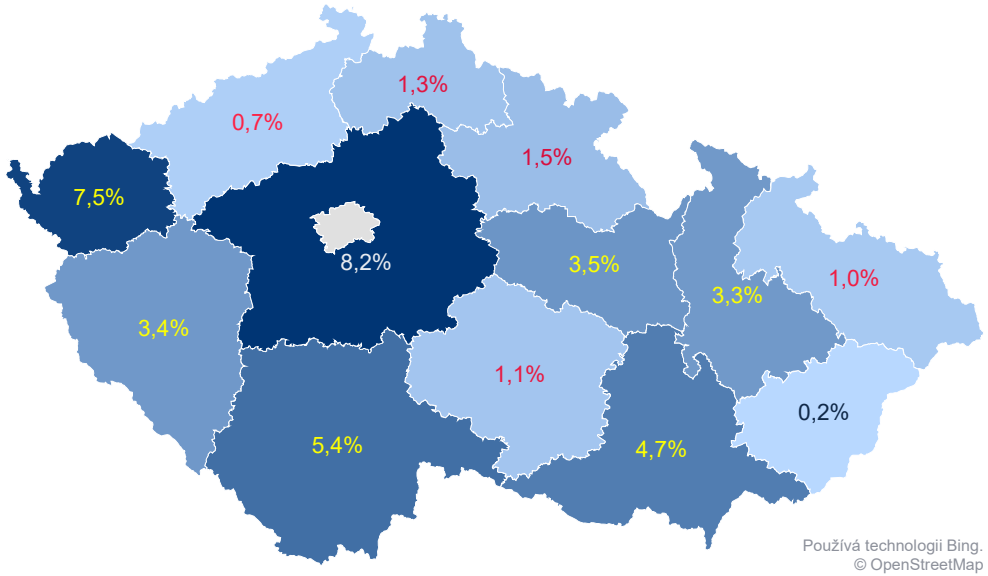

Zdroj informací

Snižování nezákonnosti – zvyšování kvality právního prostředí.

- U všech OZV lze na základě interních dat sledovat nezákonnost a její vývoj v závislosti na poskytování metodické pomoci.
- Např. nezákonnost u OZV stanovující místní poplatek za obecní systém odpadového hospodářství:
  - V případě použití interaktivního vzoru: 1 %.
  - V případě nevyužití interaktivního vzoru: 2,6 %.
  - Celková celorepubliková nezákonnost: 3,6 %.

Dokážeme více

Co dnes máme k dispozici a co díky tomu můžeme začít dělat lépe?

1. Digitalizace nám dává data a vytváří základ pro další rozvoj.
2. Analytika a AI nám otevírají nové možnosti a pomáhají automatizovat rutinu, hledat souvislosti a lépe využívat kapacity.
3. **Ale změna nastává u lidí, kteří znají agendu, přináší iniciativu, odpovědnost, odborný úsudek a uvidí příležitost dělat věci lépe než doposud.**

Skutečný pokrok nastává tehdy, když se díky technologiím změní nejen naše nástroje, ale i to, co dokážeme pro veřejnou správu a občany udělat.

Ministerstvo
vnitra

Děkuji
za pozornost.

Jakub Joklík

jakub.joklik@mv.gov.cz